

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula III. Impossible est, aliquem ejusdem causae effectum equivocum nobiliorum esse effectu univoco

urn:nbn:de:bsz:31-102400

ditio in filio, id non est necesse, ut sit in causa univocā. Ratio patet ex iis, quæ in explicatione Regulæ præcedentis diximus. Potest etiam ita responderi: quicquid est in effectu, quatenus est effectus, sive secundum id, secundum quod est effectus, præexistere in causa, at filius, quatenus doctus, non est effectus patris.

VI. Atque ea, quæ hæcenus diximus, de causâ principali diximus, cum divisio causæ in univocam & æquivocam, usitatò modò loquendi, sit causæ principalis. In instrumentali non est necesse, ut vel formaliter vel eminenter existat effectus, & id, quod in effectu reperitur, cum influat virtute ignobiliori, quàm ad ipsum producendum requiritur.

VII. Paucis ista complexus est Fonseca, quando VII. Metaph. c. III. q. unic. s. II. ait: *Quod dici solet, causas non conferre suis effectis ea, que in se ipsis non habent, de efficientibus principalibus, non de internis aut instrumentalibus intelligendum est, eo, quod efficientes principales vel formaliter, vel eminenter ac virtute continere debeant in se perfectiones suorum effectuum.*

REGULA III.

Impossibile est, aliquem ejusdem causæ effectum æquivocam nobiliorem esse effectui univocò.

I. Proponit hanc Regulam Scotus L. IX. Metaph.

Metaph.

Met. q. quam L. scilicet palis ad princip ponit a fectius a lore aqu ignis in rofredi intellec intellige ne, nisi sa actus effectum effectum II. V tur ex ii erunt p causa in perfecti perfecti effectu p univocu sæ; æqu rum. Pr quivocu perfecti sua cau

Met. quest. XIV. eaque utitur contra sententiam, quam *I. dist. III. q. VII* Godofredo tribuit: quod scilicet objectum, & quidem solum, sit causa principalis actus intelligendi, anima autem sit tantum principium passivum respectu ejusdem. Præsupponit autem, intelligere esse quid simpliciter perfectius omni calore genito ab alio calore v. g. calore aquæ, genito à calore ignis. Sit igitur calor ignis, intellectus objectum. Ex sententia Godofredi ille solus producit actum intelligendi in intellectu. At hoc absurdum est, quia intelligere non potest esse effectus caloris in igne, nisi æquivocus. Si igitur calor ignis est causa actus intelligendi, & quidem solus, sequitur effectum æquivocum caloris esse perfectiorem effectum ejus univoco.

II. Veritas autem Regulæ facile demonstratur ex iis, quæ in explicatione Regulæ primæ fuerunt proposita. Est enim effectus univocus suæ causa imperfectione æqualis, æquivocus verò imperfectior. Si enim causa univoca æqualis est perfectionis cum effectu suo; æquivoca verò suo effectu perfectior est, necesse est, etiam effectum univocum in perfectione æqualem esse suæ causæ; æquivocum verò imperfectiorem, vi relatorum. Procedat ergo ab eadem causa effectus, æquivocus & univocus. Si effectus æquivocus est perfectior univoco, erit etiam perfectior ipsa sua causa, quia sicut dictum est, illa causa &

I 2

ef.

effectus ejus univocus sunt æqualis perfectionis. Quod autem est perfectius aliquò. quod est æqualis cum altero perfectionis, id illo altero est etiam perfectius.

REGULA IV.

Causa causa est etiam causa causati.

I. Sensus est hic: Cum aliquid est causa alijus effectus & effectus ille alterius effectus est causa, tunc prior illa causa est etiam causa posterioris illius effectus.

II. Videtur ex hac Regula colligi, Deum esse causam peccati. Nam voluntas hominis est causa peccati. Cum igitur Deus sit causa voluntatis humanæ, sequi videtur, Deum esse causam peccati.

III. Ut Regulam explicemus, & difficultatem hanc tollamus, circumspicere oportet exempla, & videre, an patiatur instantiam. Certè filius est causa proditionis patriæ, pater est causa filii, nec tamen propterea pater est causa proditionis patriæ. Similiter & boni quid agere filius potest, ut illius boni pater causa non sit.

IV. Cum igitur ex jam allatis exemplis constet, non esse Regulam universalem, dispiciendum est de limitationibus. Vulgò distinguunt inter causas per se & essentialiter subordinatas & inter causas accidentaliter subordinatas. Dicunt valere Regulam in causis essentialiter subordinatis non autem in subordinatis accidentaliter:

V. Dicuntur autem, dicitur Fonseca II.

Mst.

Met. c.
 9. II cau
 cause es
 ut alter
 fando, q
 nantur
 omniur
 secund
 acciden
 dem gen
 altera p
 in caus
 respect
 se, quia
 eò in g
 lum ad
 ses, cun
 erit.

VI. J
 tim pat
 iam bo
 aut bon
 at, quia
 operati
 subord
 ad hui
 VII.
 detur d
 causa c